

Strandstein

Røyken
kommune

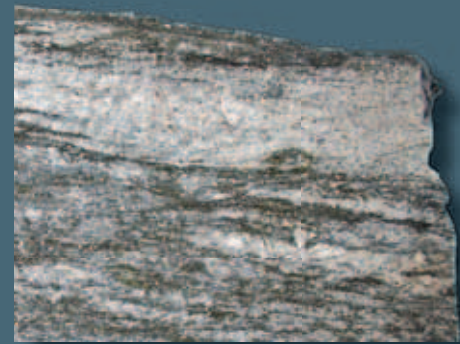

Strandstein

Å jakte på steiner er kjempemoro og en strand er et godt sted å starte jakten. Alt du trenger er et skarpt blikk og litt tolmodighet. Steinene langs strandkanten her ved Oddenstranda er bruddstykker hentet fra et stort område med sammenhengende berggrunn i Skandinavia. Mange er transportert hit med isen fra andre steder i Oslofeltet gjennom siste istid (ca. 110 000-10 000 år siden). Her er de blitt blandet med bruddstykker av mer lokale bergarter, som kalkstein og skifer.

Under transporten med isbreene ble de opprinnelig skarpe kantene på steinene slitt. Siden de gnisset mot hverandre i breelver og rullet langs strendene med bølgene, fikk de ofte runde former. Bestanddelene og strukturen forteller om opprinnelsen og hvor de kommer fra.

Steinene består av mange mineral-korn. Som regel vil en stein inneholde flere ulike mineraler, men ett enkelt kan ofte dominere.

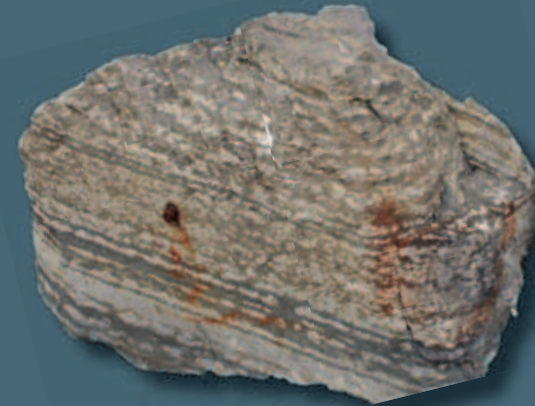

Gneis

Gneis er en metamorf bergart, dannet dypt i jordskorpen (ca 10-30 km nede) ved store fjellkjedefoldinger. Den er omdannet under høyt trykk og høy temperatur av allerede eksisterende bergarter (f.eks. granitt). Den opprinnelige bergarten er krystallisert på nytt og har fått en stripete struktur. Mineralkornene i de lyse stripene er kvarts og feltspat, mens de mørkere stripene inneholder mørk glimmer og amfibol. Størsteparten av det skandinaviske grunnfjell er bygget opp av gneis. Alder: 2,5—1 milliard år.

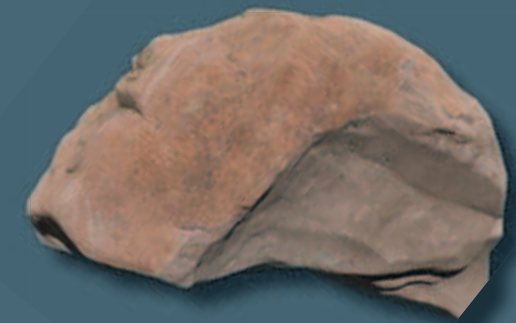
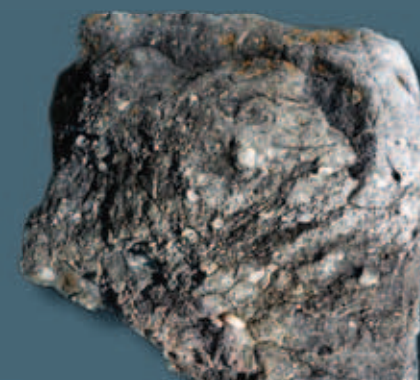
Konglomerat

Konglomerat er en sedimentær bergart som består av rullestein og grus sammenkittet av leire, kalkspat, kisel eller rust. Konglomerater dannes av strand- eller elveavsetninger. I noen tilfelle også av morenegrus. Navnet kommer fra latin og betyr blanding.

Knollekalk

Knollekalk er en sedimentær bergart som består av tettstilte, lyse knoller av kalkstein i en mørkere grunnmasse av skifer. Den er meget vanlig i kambrosiluravsetningene i Oslofeltet, særlig fra ordovicium. Den er dannet ved vekslende avleiring av kalk og leirrikt slam på havbunnen. Knollene kan være rester av opprinnelig sammenhengende kalklag som er delvis fjernet ved oppløsning på havbunnen

Sandstein

Sandstein er en sedimentær bergart dannet ved transport og avleiring av sandkorn i vann eller på jordoverflaten ført dit av elv eller vind. Mineralen kvarts er dominerende, men andre mineraler, som feltspat, glimmer og granat, kan også forekomme. I sandsteinen er kornene blitt kittet sammen til en hard stein. Det som binder sandkornene sammen, er oftest kjemisk utfelt kvarts, kalkspat eller jernoksider (rust).

Rombeporfyr

Rombeporfyr er en vulkansk lavabergart fra Permtiden, dannet for ca 290-280 millioner år siden. Rombeporfyr er kjent bare to andre steder på jorda (Antarktis og Afrika), men er vanlig i Oslofeltet. De hvite fenokrySTALLene i den brune massen i steinen viser hvilken retning lavastrømmen gikk.